

Fodring af får Vissenbjerg 19. november 2012

Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne:
Danmark og Europa investerer i landdistrikterne

Ministeriet for Fødevarer,
Landbrug og Fiskeri

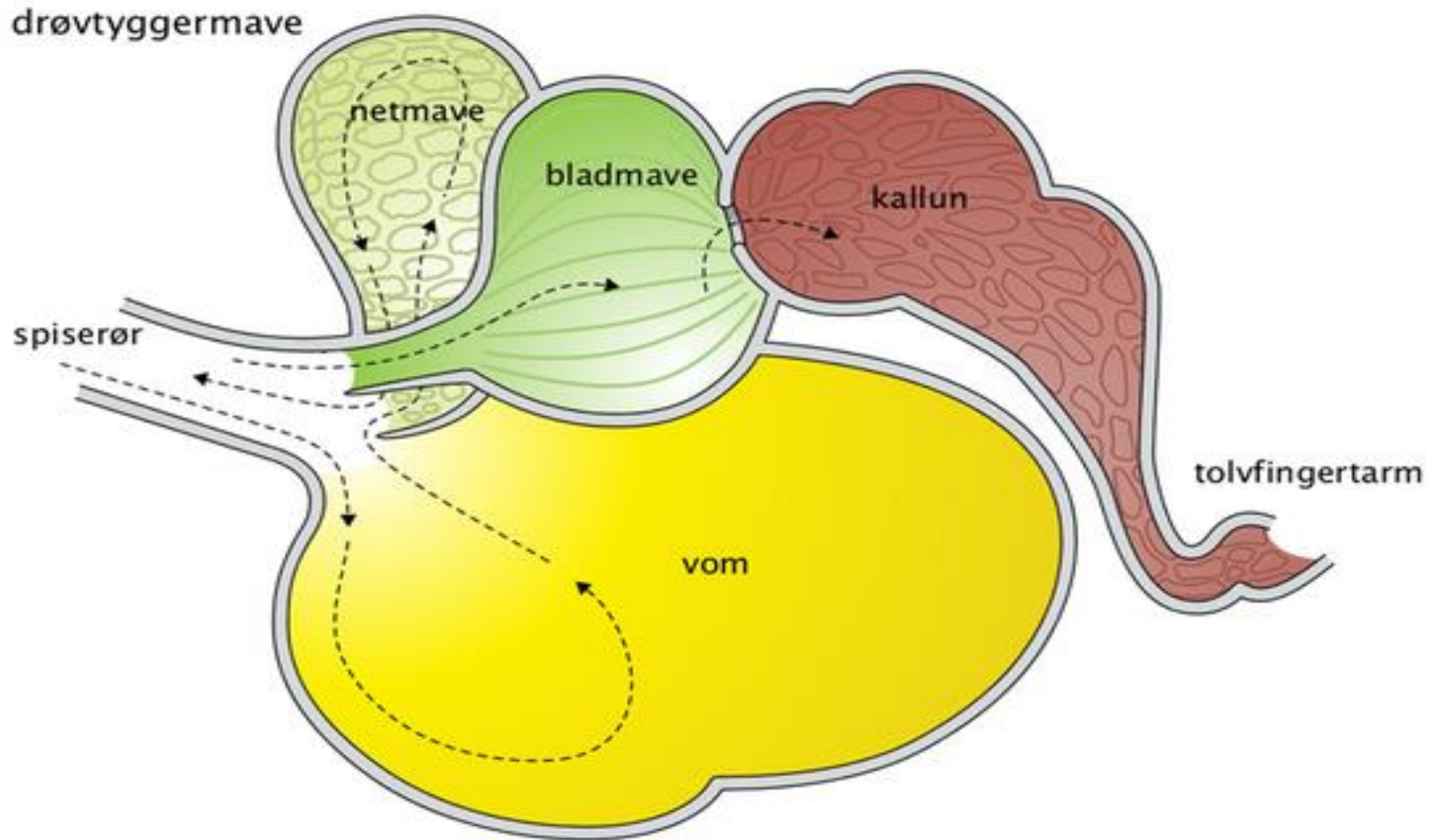
Den Europæiske Landbrugsfond
for Udvikling af Landdistrikterne

- Drøvtygger
- Fødepræference
- Muligheder på bedriften for fodervalg
- Fodermidlernes fordele og ulemper
- Foderplan
- DB kalkuler
- Konklusion

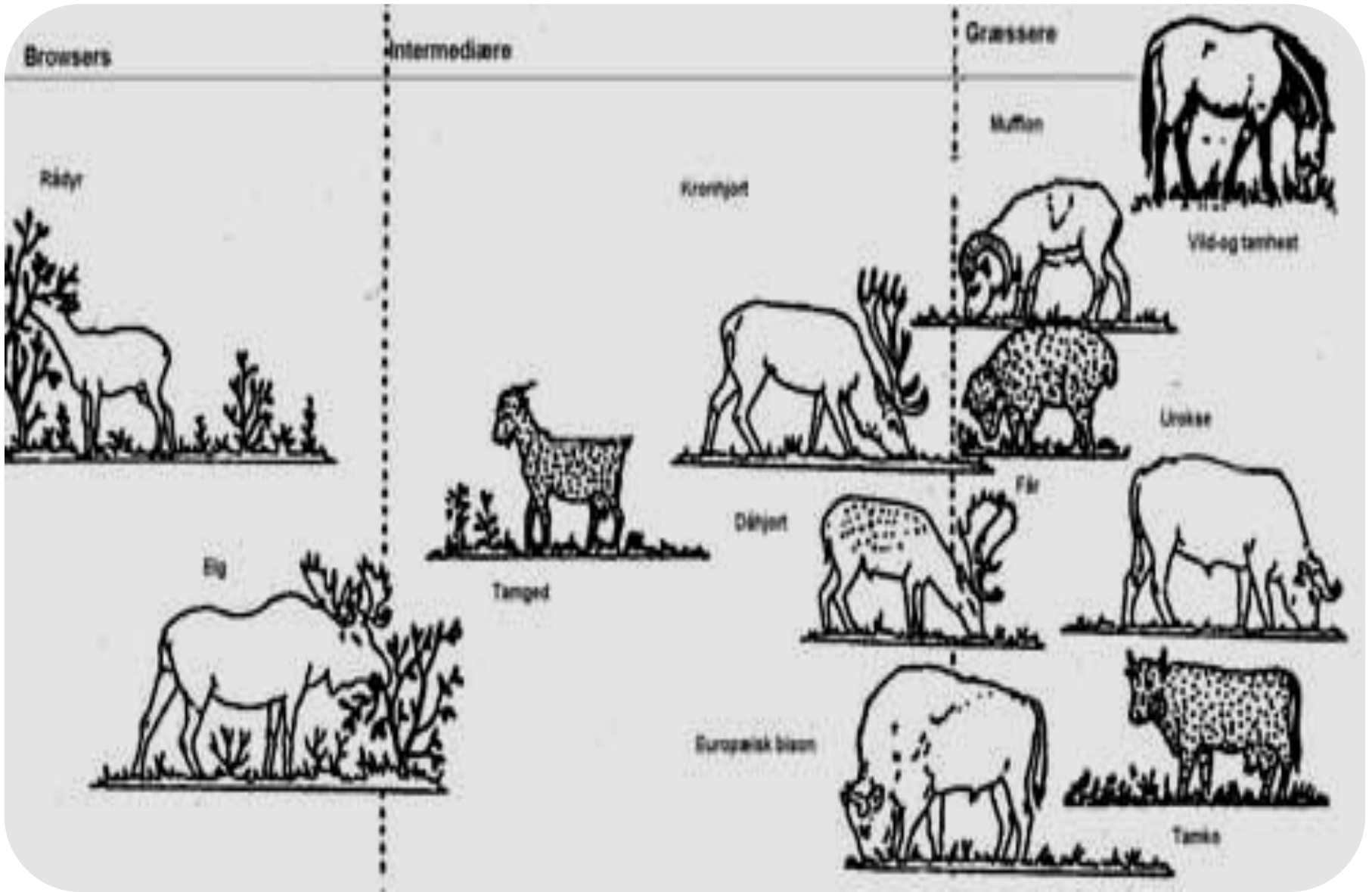
Fåret er drøvtygger

- En **drøvtygger** er et klovdyr, der fordøjer sin føde i 2 trin
- Først ved at spise råmaterialet og dernæst gylpe det op, tygge det igen og synke det ned i en anden mave.
- Mikroorganismer nedbryder cellulose til glukose og omdanne det til fedtsyrerne eddikesyre, propionsyre og smørsyre.
- Det lever den så af.

De fire maver

Føde præference

Græsningspræferencer

- Græsser selektivt på arts- og plantedelsniveau.
- Vrager høje planter, græsstængler, vissent græs og førne.
- Vælger blomster og æder dem.
- Grov, høj og tuet plantevækst vrages og efterlades.

Græsningmønster

- Græsser tæt på jordoverfladen ned til 1-2 cm græshøjde.
- Græsser i små områder og udvikler en finmasket mosaik, men ofte også større partier af ugræsset vegetation.
- Græsser store mængder løv og små kviste.
- Undgår ikke at græsse i nærheden af egen gødning.

Vegetations sammensætning

- Resulterer i en relativt artsfattig vegetation med flest græsser og halvgræsser, relativt færre urter, mosser og laver.
- Dog relativ arts- og urterig vegetation ved græsning på kalkbundsoverdrev.
- Reduktion af græsningsfølsomme arter. Meget begrænset indvækst af vedplanter.
- Græsser og halvgræsser med højt indhold af træstof vil ofte ekspandere kraftigt, f.eks. almindelig star, kær-star, katteskæg.

Fordele og ulemper

- Har større effekt på træer og buske end kvæg og hest og kan begrænse opvækst af vedplanter, bl.a. birk og rynket rose.
- Æder blomsterne af de fleste urter og hæmmer derfor frøsatning og -spredning.
- Trives ikke godt på fersk våd og blød bund og kan have problemer med indvoldsparasitter, specielt leverikter.

Muligheder på bedriften

- Mekanisering grad
- Muligheder for håndtering af foder
- Selvforsyningsgrad af foder
- Mulighed og lyst til produktion af flere afgrøder
- Behov for indkøb af foder
- Mulighed for samarbejde med nabo
- Salg af ydelser – afgræsning af frøgræsmarker- pleje af naturarealer

Prisen på følgende foderremner er dags dato pr. 100 kg fra lokal foderstof:

6 tons

Sækkevare a' 100 kg

Sojaskrå	233	315
Rapskage	145	
Roepiller	169	
Korn: Hvede	115	200
Byg	121	206
Havre	110	195
Rug		
Græspiller	184	
Fåremix	189	hele paller a' 750 kg -35 kr.
Fåre T	339	hele paller a' 750 kg -35 kr.

Vigtige næringsstoffer i ensilagen af græs, helsæd og majsensilage

Græs og Kløver

Cellevægge

Protein

Sukker

Fedtsyre

Vitaminer A og E

Mineraler

Helsæd og majs

Stivelse

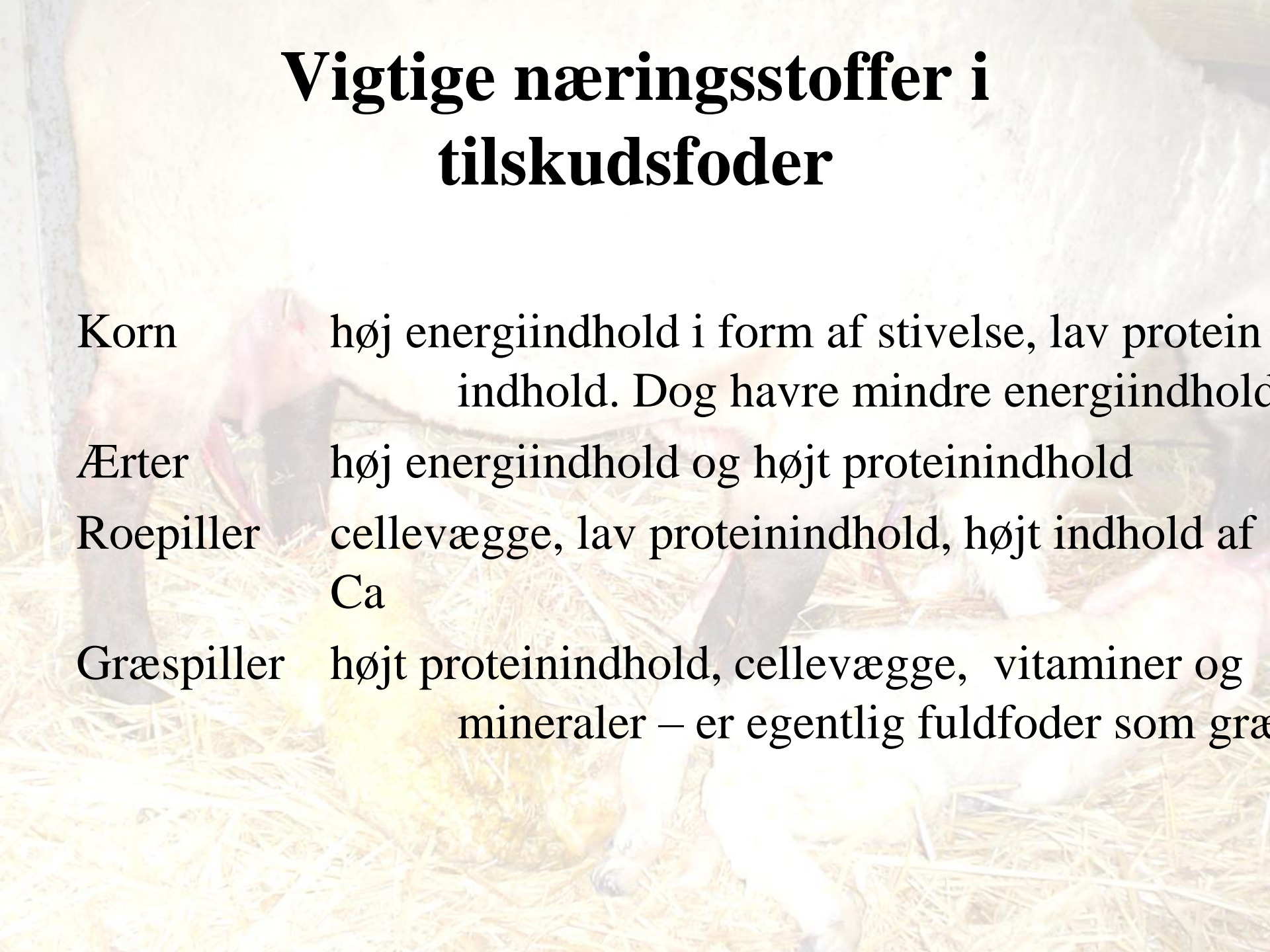
Cellevægge

(Protein)

Få vitaminer

Få mineraler

Vigtige næringsstoffer i tilskudsfoder

-
- Korn** høj energiindhold i form af stivelse, lav proteinindhold. Dog havre mindre energiindhold
  - Ærter** høj energiindhold og højt proteinindhold
  - Roepiller** cellevægge, lav proteinindhold, højt indhold af Ca
  - Græspiller** højt proteinindhold, cellevægge, vitaminer og mineraler – er egentlig fuldfoder som græs

Vigtige næringsstoffer i tilskudsfoder

Majsbærme højt proteinindhold, begrænset brug-
højt fedtindhold

Rapskager højt proteinindhold, begrænset brug-
højt fedtindhold

Sojaskrå højt proteinindhold

Smalbladet

lupin højt proteinindhold

Fåremix et fuldfoder med energi og protein, tilsat grønne
mangler strukturfoder

Fåre T Proteinfoder sammen med korn og strukturfoder

Den optimale foderplan

- Udelukkende med grovfoder
  - Hvilke krav stiller det til kvaliteten for at dyret er dækket ind

	Behov fe ved 75 kg	Kg ts. i alt max.	pr. fe
Lav drægtige	0,9	2,0	1,5 – 1,7
Midt drægtige	0,8	2,2	1,5 – 1,7
Højdrægtige	1,3	1,8	1,3 – 1,38
Malkende	2,0	2,8	1,1 - 1,35
Lam	1,2	1,2	1,05 - 1,15

Den optimale foderplan

Halm, hø og tilskudsfoder

- Sammensætningen skal være optimal ligesom ved grovfoder.
- Sikre at alle dyr kan komme til truget samtidig.
- Halm har den ulempe, dyrene æder ikke nok til at de føler sig mætte
- Hø æder dyrene gerne mere af og føler sig ofte mætte

Tabel 1. Indhold af mineraler i græs m.m. til afgræsning

Område	Gram pr. kg tørstof						Milligram pr. kg tørstof				
	Calcium	Fosfor	Magnesium	Kalium	Natrium	Svovl	Mangan	Zink	Kobber	Selen	Jern
Roskilde Fjord	10.0	4.1	1.6	26	0.2	1.7	35	79	6		152
Djeld - Sevel	9.4	5.0	2.5	31	2.4	2.5	100	83	10	0.046	
Borris - god jord	7.3	4.1	2.3	30	1.4	2.3	88	1800 ¹⁾	7		
Vejle Ådal	7.0	3.0	2.0	24	0.6	1.6	330	200	7		
Borris - natur	6.5	2.5	2.2	26	0.7	1.0	87	230	6	0.027	
Tyttebær	5.4	1.0	1.4	6	0.1	0.7	940	72	4	0.038	
Karup - Ådal	4.7	4.0	2.5	23	0.7	1.3	380	99	8		129
Dronninglund	4.4	2.5	1.4	22	0.1	0.9	56	61	8		
Resenfelde	4.4	1.9	2.5	16	0.6	1.1	880	250	7	0.102	
Fredericia	4.2	3.3	1.5	15	0.3	1.1	160	130	6		
Ung lyng	4.1	1.1	1.9	6	0.7	0.7	280	100	7	0.063	38
Fynshoved	3.4	2.5	1.8	12	1.9	1.3	320	330	5	0.083	175
Gammel lyng	3.4	0.9	1.7	4	0.8	0.7	220	62	7	0.097	
Varig enggræs	2.9	3.1	1.9	26	1.3	1.5	110	52	5		
Skive Kaserne	2.2	1.1	1.3	12	0.4	0.7	290	150	6		
Mindeparken	1.7	1.5	1.2	14	0.4	0.9	530	120	5	0.080	107
Gennemsnit	5.1	2.6	1.9	18	0.8	1.3	300	135¹⁾	7	0.067	120
<i>Tabelværdier</i>											
<i>Klovergræs</i>	8.5	4.0	2.0	29	1.5	2.1	70	60	7	0.06	230
<i>Græs</i>	5.5	3.4	1.8	29	1.5	2.1	70	40	7	0.05	220
Behov:											
Minimum	2.0	1.6	1.2	5	0.9	1.4	20	20	7	0.10	30
maksimum	8.0	3.8	1.8	8	1.5	2.6	40	33	11	0.20	50

1) Resultatet er kontrolleret. Da prøven afviger så meget, er den udeladt af gennemsnittet.

Foderplan lav drægtige 75 kg

Navn: Får lavdr. 75 kg

1,26 Kr/FE

Grundlag: Intet grundlag

0,55 FE/kg

Blandings sammensætning						
Kode/parti	Navn	FE	% af FE	Kg	% af kg	% af TS
665-00	Græshø	0,90	100,00	1,62	99,20	99,05
898-21	Fårmineral	0,00	0,00	0,01	0,61	0,73
770-09	Suplex Kvæg	0,00	0,00	0,00	0,16	0,19
740-00	Foder-salt	0,00	0,00	0,00	0,02	0,03
IALT		0,90	100,00	1,63	100,00	100,00

Næringsstoffer					
GENEREL			PROTEIN		
Pris foderplan	126	Øre/FE	Protein ford.	123	g pr. FE
Kg Tørstof ialt	1,37	Kg ialt	AAT	110	g pr. FE
			PBV	-18,7 ?	g pr. FE
MINERALER			VITAMINER		
Calcium	0,60	% af TS	A-vitamin 1000	24,1 ?	IE ialt
Fosfor	0,33	% af TS	D-vitamin 1000	0,60 ?	IE ialt
Magnesium	0,17	% af TS	E-vitamin	92,5	mg ialt
Natrium	0,12	% af TS			
Svovl	0,15 ?	% af TS			
Kobber	6,93 ?	mg/kg TS			
Cobolt	1,85	mg/kg TS			
Selen	0,19	mg/kg TS			
STRUKTUR/FYLDE					
Tyggetid	135	min pr. FE			
Fylde ungdyr	1,86	pr. FE			

Foderplan midt drægtige 75 kg

Navn: Får midtdr. 75 kg

1,25 Kr/FE

Grundlag: Intet grundlag

0,55 FE/kg

Blandings sammensætning

Kode/parti	Navn	FE	% af FE	Kg	% af kg	% af TS
665-00	Græshø	0,80	100,00	1,44	99,17	99,01
771-11	Fåremineral	0,00	0,00	0,01	0,69	0,82
740-00	Foder-salt	0,00	0,00	0,00	0,05	0,06
770-09	Suplex Kvæg	0,00	0,00	0,00	0,09	0,11
IALT		0,80	100,00	1,45	100,00	100,00

Næringsstoffer

GENEREL			PROTEIN		
Pris foderplan	125	Øre/FE	Protein ford.	123	g pr. FE
Kg Tørstof ialt	1,22	Kg ialt	AAT	110	g pr. FE
			PBV	-18,7 ?	g pr. FE
MINERALER			VITAMINER		
Calcium	0,62	% af TS	A-vitamin 1000	19,7 ?	IE ialt
Fosfor	0,33	% af TS	D-vitamin 1000	0,40 ?	IE ialt
Magnesium	0,17	% af TS	E-vitamin	62,8	mg ialt
Natrium	0,14	% af TS			
Svovl	0,15 ?	% af TS			
Kobber	6,93 ?	mg/kg TS			
Cobolt	2,04	mg/kg TS			
Selen	0,20	mg/kg TS			
STRUKTUR/FYLDE					
Tyggetid	135	min pr. FE			
Fylde ungdyr	1,86	pr. FE			

Foderplan højdrægtige 75 kg

Navn: Får højdr. 75 kg

1,37 Kr/FE

Grundlag: Intet grundlag

0,61 FE/kg

Blandingssammensætning

Kode/parti	Navn	FE	% af FE	Kg	% af kg	% af TS
201-00	Vårbyg	0,28	21,62	0,30	13,96	14,06
155-00	Sojaskrå	0,03	2,57	0,03	1,31	1,36
771-11	Fåremineral	0,00	0,00	0,03	1,26	1,50
770-09	Suplex Kvæg	0,00	0,00	0,00	0,08	0,09
740-00	Foder-salt	0,00	0,00	0,00	0,06	0,07
665-00	Græshø	0,99	75,81	1,77	83,33	82,92
IALT		1,30	100,00	2,13	100,00	100,00

Næringsstoffer

GENEREL Pris foderplan 137 Øre/FE Kg Tørstof ialt 1,79 Kg ialt			PROTEIN Protein ford. 115 g pr. FE AAT 107 g pr. FE PBV -21,2 ? g pr. FE		
MINERALER Calcium 0,72 % af TS Fosfor 0,41 % af TS Magnesium 0,20 % af TS Natrium 0,16 % af TS Svovl 0,15 ? % af TS Kobber 6,44 ? mg/kg TS Cobolt 3,33 mg/kg TS Selen 0,34 mg/kg TS			VITAMINER A-vitamin 1000 27,8 ? IE ialt D-vitamin 1000 0,78 ? IE ialt E-vitamin 100 mg ialt		
STRUKTUR/FYLDE Tyggetid 103 min pr. FE Fylde ungdyr 1,65 pr. FE					

Diegivende 2 lam 75 kg

Navn: Får diegiv. 2 lam 75 kg

1,45 Kr/FE

Grundlag: Intet grundlag

0,60 FE/kg

Blandings sammensætning

Kode/parti	Navn	FE	% af FE	Kg	% af kg	% af TS
155-00	Sojaskrå	0,26	12,76	0,21	6,45	6,68
201-00	Vårbyg	0,13	6,71	0,14	4,28	4,30
771-11	Fåremineral	0,00	0,00	0,06	1,80	2,13
740-00	Foder-salt	0,00	0,00	0,00	0,05	0,06
665-00	Græshø	1,61	80,53	2,89	87,41	86,82
IALT		2,00	100,00	3,31	100,00	100,00

Næringsstoffer

GENEREL Pris foderplan 145 Øre/FE Kg Tørstof ialt 2,80 Kg ialt			PROTEIN Protein ford. 143 g pr. FE AAT 115 g pr. FE PBV 0,0000 ? g pr. FE		
MINERALER Calcium 0,90 % af TS Fosfor 0,47 % af TS Magnesium 0,24 % af TS Natrium 0,18 % af TS Svovl 0,16 ? % af TS Kobber 7,34 ? mg/kg TS Cobolt 4,62 mg/kg TS Selen 0,47 mg/kg TS			VITAMINER A-vitamin 1000 44,1 ? IE ialt D-vitamin 1000 1,19 ? IE ialt E-vitamin 124 mg ialt		
STRUKTUR/FYLDE Tyggetid 109 min pr. FE Fylde ungdyr 1,68 pr. FE					

Lam 35-45 kg

Navn: Lam 35-45kg-300g tilv

1,57 Kr/FE

Grundlag: Intet grundlag

0,77 FE/kg

Blandingssammensætning

Kode/parti	Navn	FE	% af FE	Kg	% af kg	% af TS
201-00	Vårbyg	0,58	44,74	0,61	36,52	36,49
155-00	Sojaskrå	0,26	20,03	0,22	12,97	13,36
665-00	Græshø	0,46	35,23	0,82	48,96	48,34
770-09	Suplex Kvæg	0,00	0,00	0,00	0,10	0,12
771-11	Fåremineral	0,00	0,00	0,01	0,43	0,50
720-00	Kridt	0,00	0,00	0,02	1,02	1,20
IALT		1,30	100,00	1,68	100,00	100,00

Næringsstoffer

GENEREL Pris foderplan 157 Øre/FE Kg Tørstof ialt 1,43 Kg ialt			PROTEIN Protein ford. 134 g pr. FE AAT 110 g pr. FE PBV 0,0000 ? g pr. FE		
MINERALER Calcium 0,85 % af TS Fosfor 0,41 % af TS Magnesium 0,18 % af TS Natrium 0,080 % af TS Svovl 0,17 ? % af TS Kobber 6,71 ? mg/kg TS Cobolt 1,22 mg/kg TS Selen 0,15 mg/kg TS			VITAMINER A-vitamin 1000 13,5 ? IE ialt D-vitamin 1000 0,40 ? IE ialt E-vitamin 68,0 mg ialt		
STRUKTUR/FYLDE Tyggetid 49,7 min pr. FE Fylde ungdyr 1,25 pr. FE					

Navn: Tidlig fødte lam

1 Får m. lam				Alternativ 1			Alternativ 2			Alternativ 3		
		Pris	Kroner	Pris	Kroner	Pris	Kroner	Pris	Kroner			
UDBYTTE	Kg	Mængde		Mængde		Mængde						
Udsætterfår		0,200	6,00	60	0,200	6,00	60	0,200	6,00	60		
Lam		1,500	37,00	1277	1,500	37,00	1277	1,500	37,00	1277		
Uld		5,000	0	0	5,000	0	0	5,000	0	0		
Skind		1,000	0,00	0	1,000	0,00	0	1,000	0,00	0		
Fårepræmier		1,000	66	66	1,000	66	66	1,000	66	66		
		0,000	0	0	0,000	5	0	0,000	0	0		
Gødningsværdi ab lager		251	0,15	38	251	0,15	38	251	0,15	38		
I ALT				1440			1440			1440		
STYKOMKOSTNINGER	FE	Øre/FE		FE	Øre/FE		FE	Øre/FE				
		0	0,00	0	0	0,00	0	0	0,00	0		
Græsens.- hø		325	1,20	390	375	1,20	450	460	1,20	552		
Korn		135	1,25	169	135	1,25	169	84	1,25	105		
Grønpiller		50	2,94	147	0	2,94	0	0	2,94	0		
Sojaskrå		62	2,07	128	62	2,07	128	28	2,07	58		
Mineralblanding				75			75			75		
Afgræsning		210	0,60	126	210	0,60	126	210	0,60	126		
Klipning		1	25,00	25	1	25,00	25	1	25,00	25		
Byghalm, strøelse, kg		1	30,00	30	1	30,00	30	1	30,00	30		
Dyrlæge, diverse			0	100			100			100		
I ALT		782		1190	782		1103	782		1071		
D.B. pr moderfår				250			337			369		

Navn: Sen fødte lam

1 Får m. lam		Alternativ 1			Alternativ 2			Alternativ 3		
		Pris	Kroner		Pris	Kroner		Pris	Kroner	
UDBYTTE	Kg	Mængde			Mængde			Mængde		
Udsætterfår		0,200	6,00	60	0,200	6,00	60	0,200	6,00	60
Lam		1,500	32,00	1104	1,500	32,00	1104	1,500	32,00	1104
Uld		5,000	0	0	5,000	0	0	5,000	0	0
Skind		1,000	0,00	0	1,000	0,00	0	1,000	0,00	0
Fårepræmier		1,000	66	66	1,000	66	66	1,000	66	66
		0,000	0	0	0,000	5	0	0,000	0	0
Gødningsværdi ab lager		251	0,15	38	251	0,15	38	251	0,15	38
I ALT				1268			1268			1268
STYKOMKOSTNINGER	FE	Øre/FE			FE	Øre/FE		FE	Øre/FE	
		0	0,00	0	0	0,00	0	0	0,00	0
Græsens.- hø		70	1,20	84	120	1,20	144	205	1,20	246
Korn		135	1,25	169	135	1,25	169	112	1,25	140
Grønpiller		50	2,94	147	0	2,94	0	0	2,94	0
Sojaskrå		62	2,07	128	62	2,07	128	0	2,07	0
Mineralblanding				75			75			75
Afgræsning		465	0,60	279	465	0,60	279	465	0,60	279
Klipning		1	25,00	25	1	25,00	25	1	25,00	25
Byghalm, strøelse, kg		1	30,00	30	1	30,00	30	1	30,00	30
Dyrlæge, diverse			0	100			100			100
I ALT		782		1037	782		950	782		895
D.B. pr. moderfår				231			318			373

Følsomhedsanalyse

Kr. pr. moderfår

+ 1,00 kr. i noteringen + 37

+ 0,10 stk. lam pr. moderfår + 70

- 0,10 kr. pr. FE i afgræsning + 46

- 0,10 kr. pr. FE i korn og kraftfoder + 18

Konklusion

- Kend dine omkostninger
- Tilrettelægge fodringen efter de forhold og den tid du har
- Der skal mange dyr til at betale for mekanisering
- Grovfoder er naturlig for fårene – brug den rigtig
- Stråfoder og tilskudsfoder er nemt – brugbar løsning
- Brug overskudsproduktionen fra sommeren
- Majs er et godt foder, men skal optimeres med protein og fodres restriktivt.